

**IV ŚLĄSKIE FORUM DROGOWNICTWA
„TRWAŁOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO”**

**ZARZĄDZANIE PRĘDKOŚCIĄ W STREFACH
PRZEJŚĆ DLA PIESZYCH I JEGO WPŁYW NA
BEZPIECZEŃSTWO PIESZYCH**

**STANISŁAW GACA
KATEDRA BUDOWY DRÓG I INŻYNIERII RUCHU
POLITECHNIKA KRAKOWSKA**

- 1. Zagrożenia bezpieczeństwa pieszych**
- 2. Badania prędkości na odcinkach z wyznaczonymi przejściami dla pieszych**
- 3. Kwantyfikacja wpływu prędkości na bezpieczeństwo pieszych**
- 4. Zarządzanie prędkością jako środek redukcji zagrożenia pieszych**

Ochrona Pieszyc

Podręcznik
dla organizatorów
ruchu pieszego

Krajowa Rada
BEZPIECZEŃSTWA
RUCHU DROGOWEGO

Ryzyko w ruchu pieszych

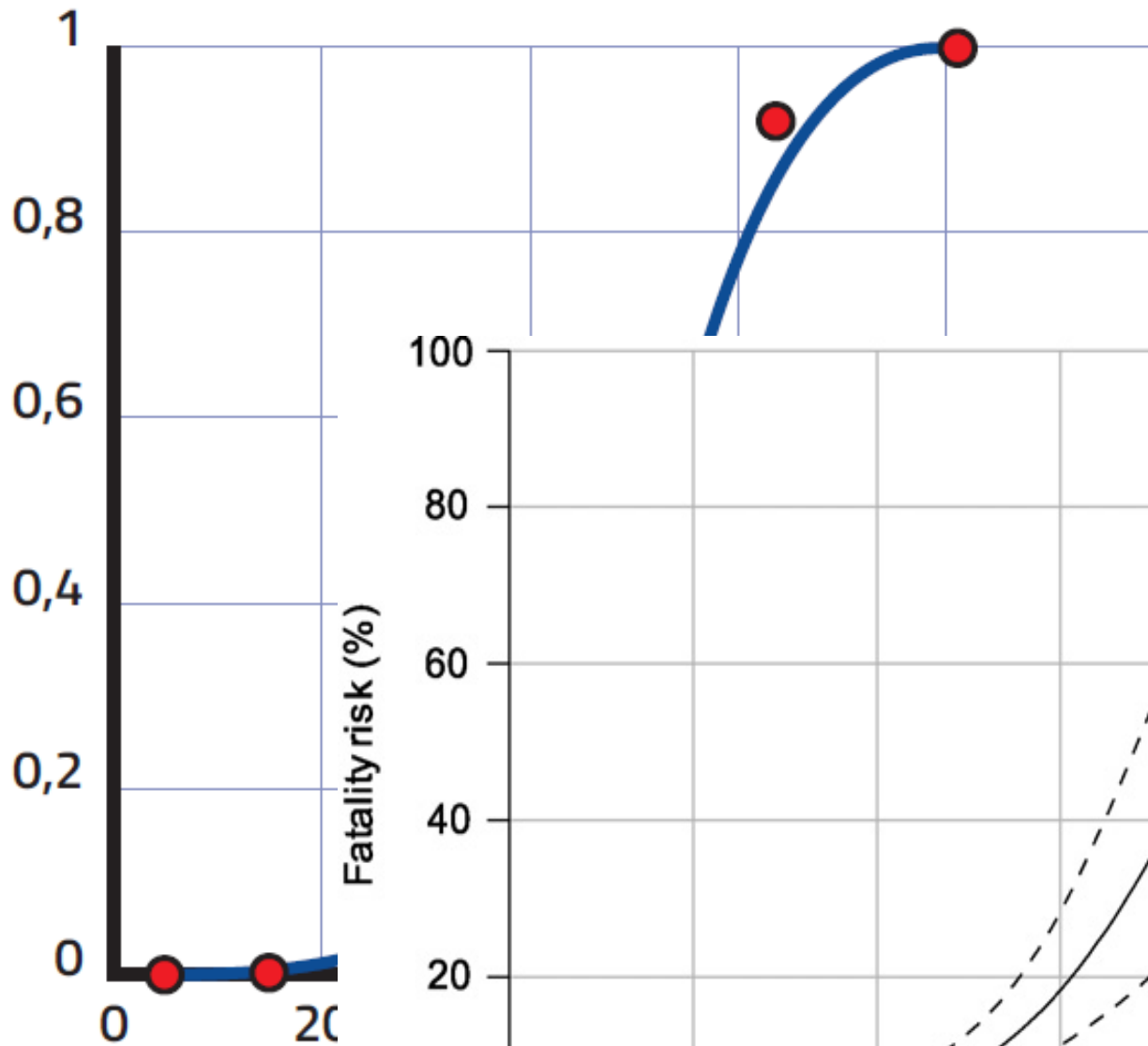
- piesi stanowią ok. 1/3 ofiar wypadków
- 90% wypadków w terenach zabudowanych (65% ofiar)
- 30% wypadków na przejściach dla pieszych, 60% wypadków na jezdni
- piesi powodują 10% wypadków
- 23% ofiar śmiertelnych stanowią piesi pow. 70 roku życia
- najwięcej ofiar śmiertelnych w okresie październik – grudzień
- 90% ofiar śmiertelnych na terenach niezabudowanych w porze nocy

Czynniki wpływające na brd pieszych

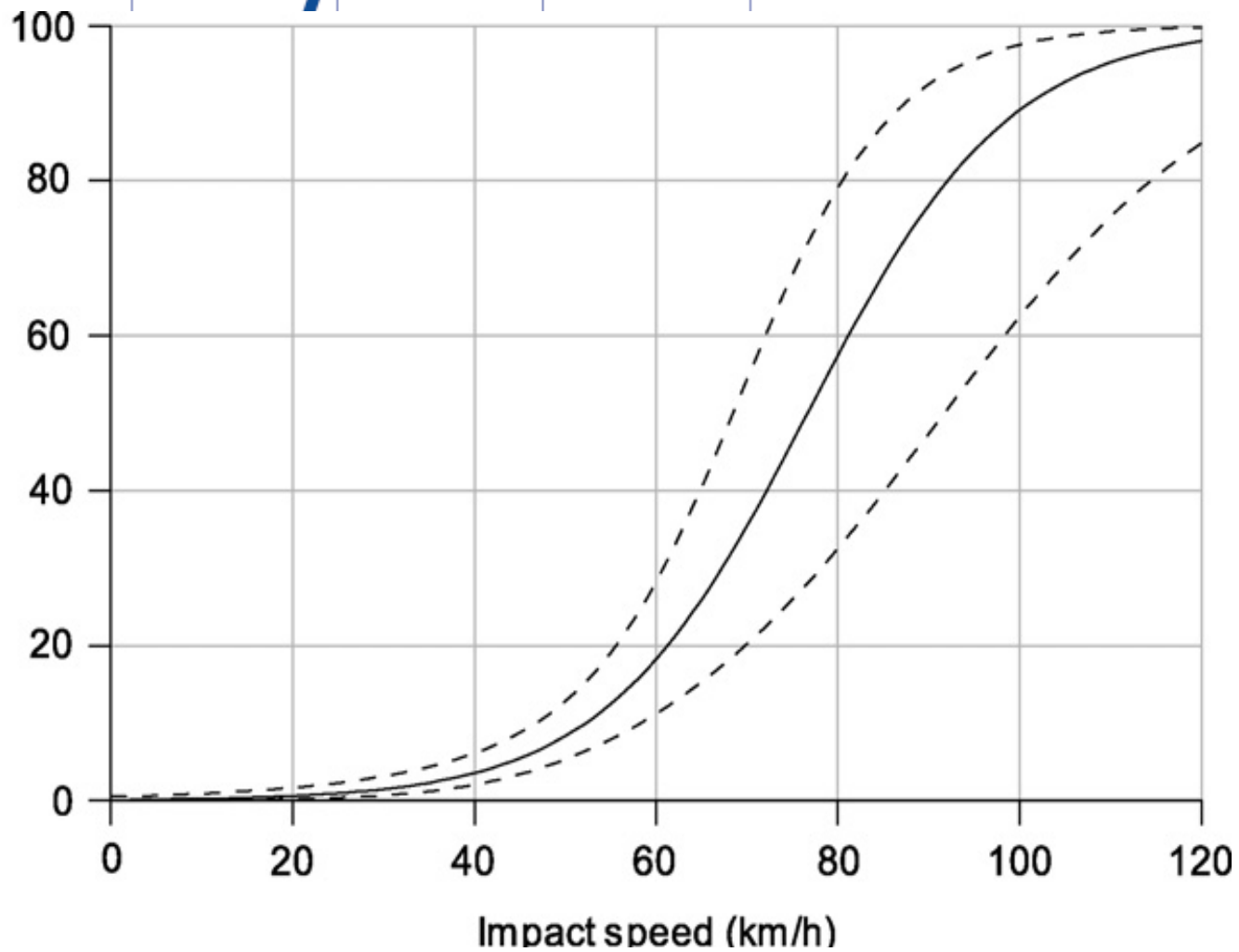
- **cechy drogi:** widoczność „pieszy – kierowca” i „kierowca – pieszy”, czytelność, drogi dwujezdniowe, chodniki wraz z przejściami, oświetlenie
- **cechy otoczenia drogi:** zieleń, a szczególnie drzewa, lokalizacja obiektów użyteczności publicznej, handlowych itp. w pobliżu drogi
- **organizacja ruchu:** oznakowanie pionowe dotyczące ruchu pieszych, sygnalizacja świetlna, urządzenia brd, oznakowanie miejsc niebezpiecznych, parkowanie na jezdni lub bezpośrednio przy niej, roboty na drogach
- **charakterystyka ruchu drogowego:** **limity i strefy ograniczeń prędkości**, natężenie, prowadzenie ruchu pieszego i rowerowego, transport zbiorowy

Prawdopodobieństwo śmierci

Fatality risk (%)

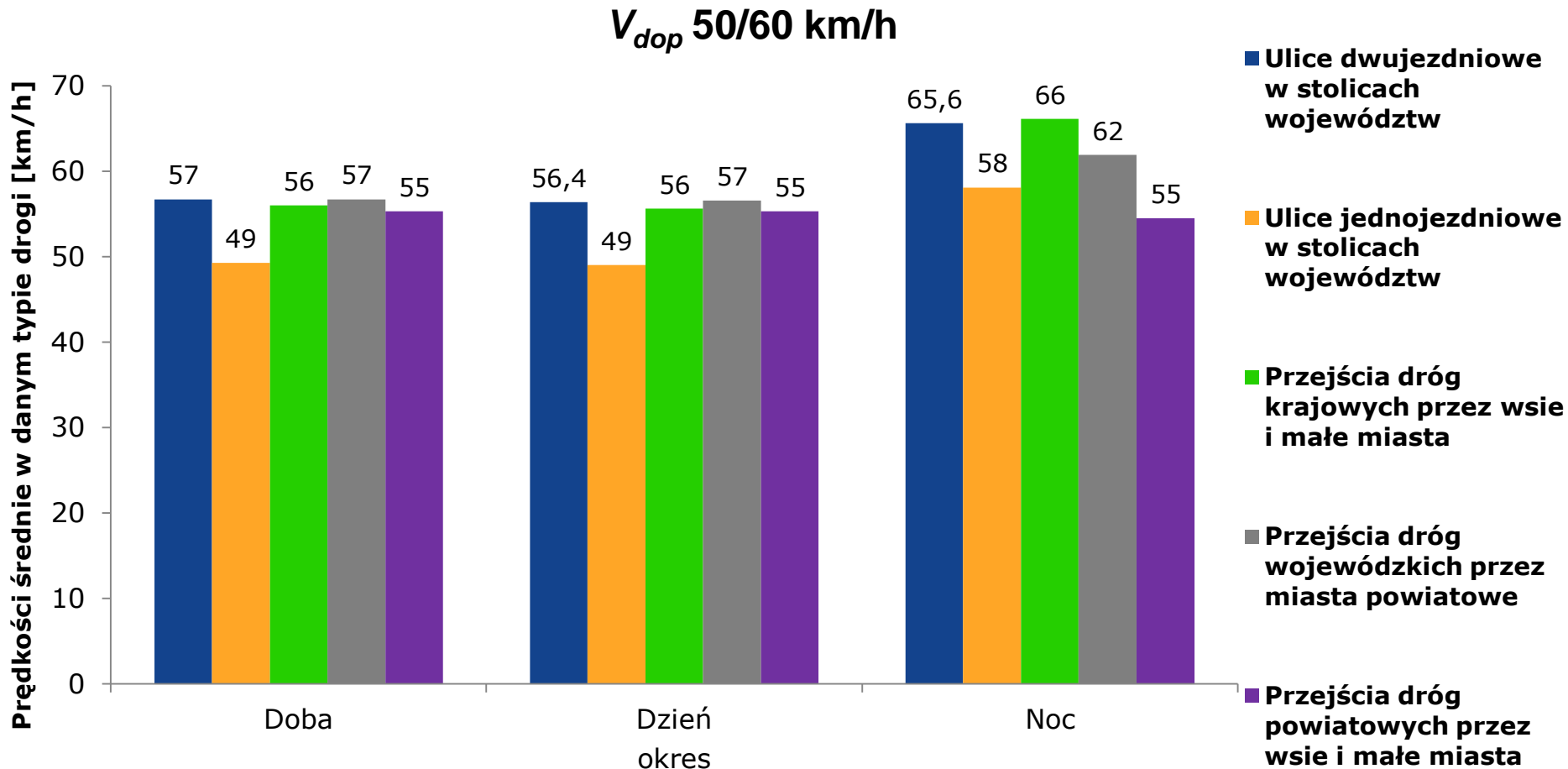
Klasyfikacja prędkości pojazdów ze względu na bezpieczeństwo pieszych

Prędkość pojazdów		Km/h	Ryzyko bycia ofiara śmiertelną wypadku	Częstość wypadków śmiertelnych
Klasa prędkości				
V _A	Bezpieczna	<30	Bardzo małe	Bardzo mała
V _B	Umiarkowanie bezpieczna	30-50	Małe do średniego	Mała do średniej
V _C	Niebezpieczna	50-70	Duże	Bardzo duża
V _D	Krytyczna	>70	Bardzo duże	Duża

Czy występuje problem nadmiernej prędkości?

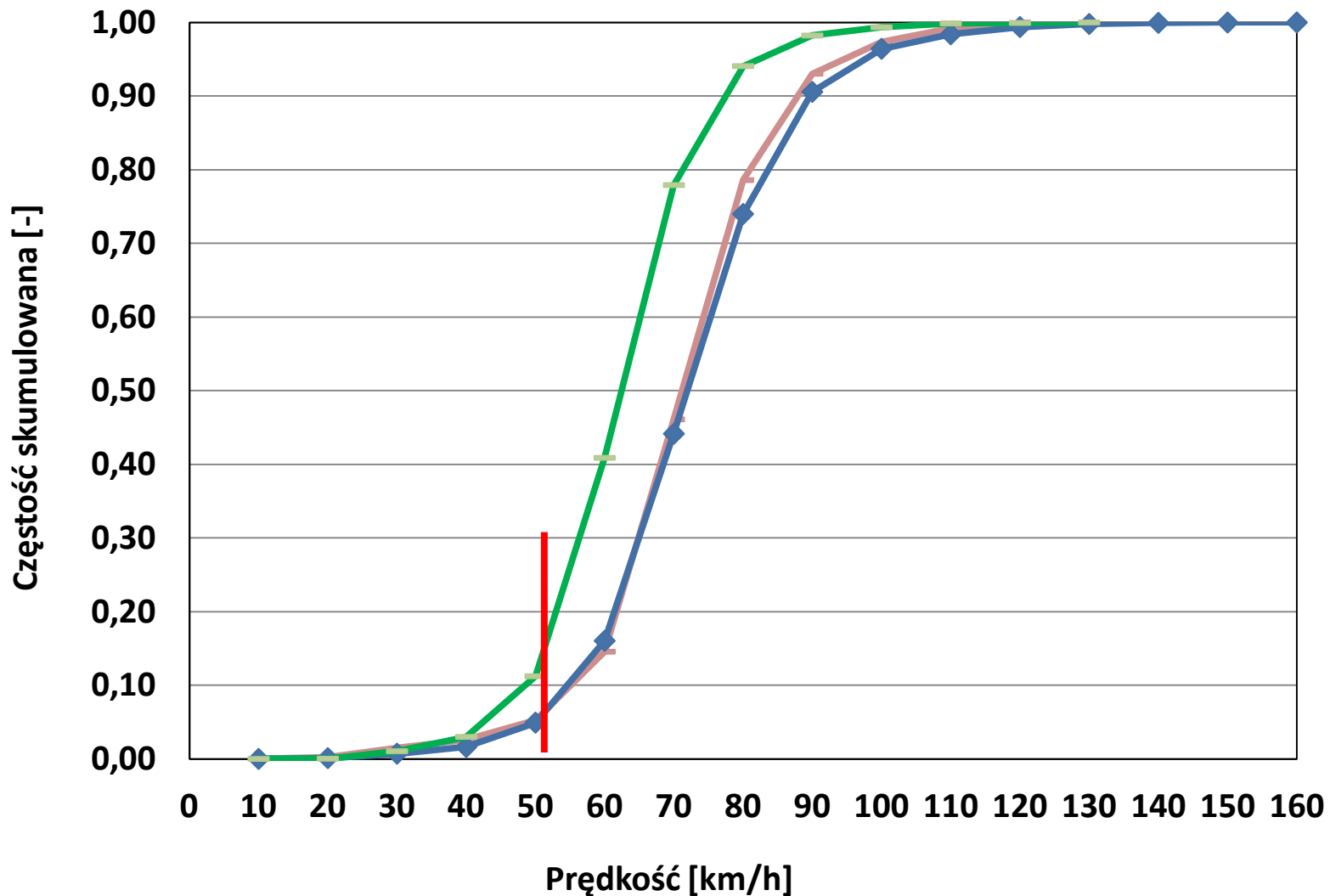

Prędkości średnie - wybrane wyniki badań prędkości w 2014 r.

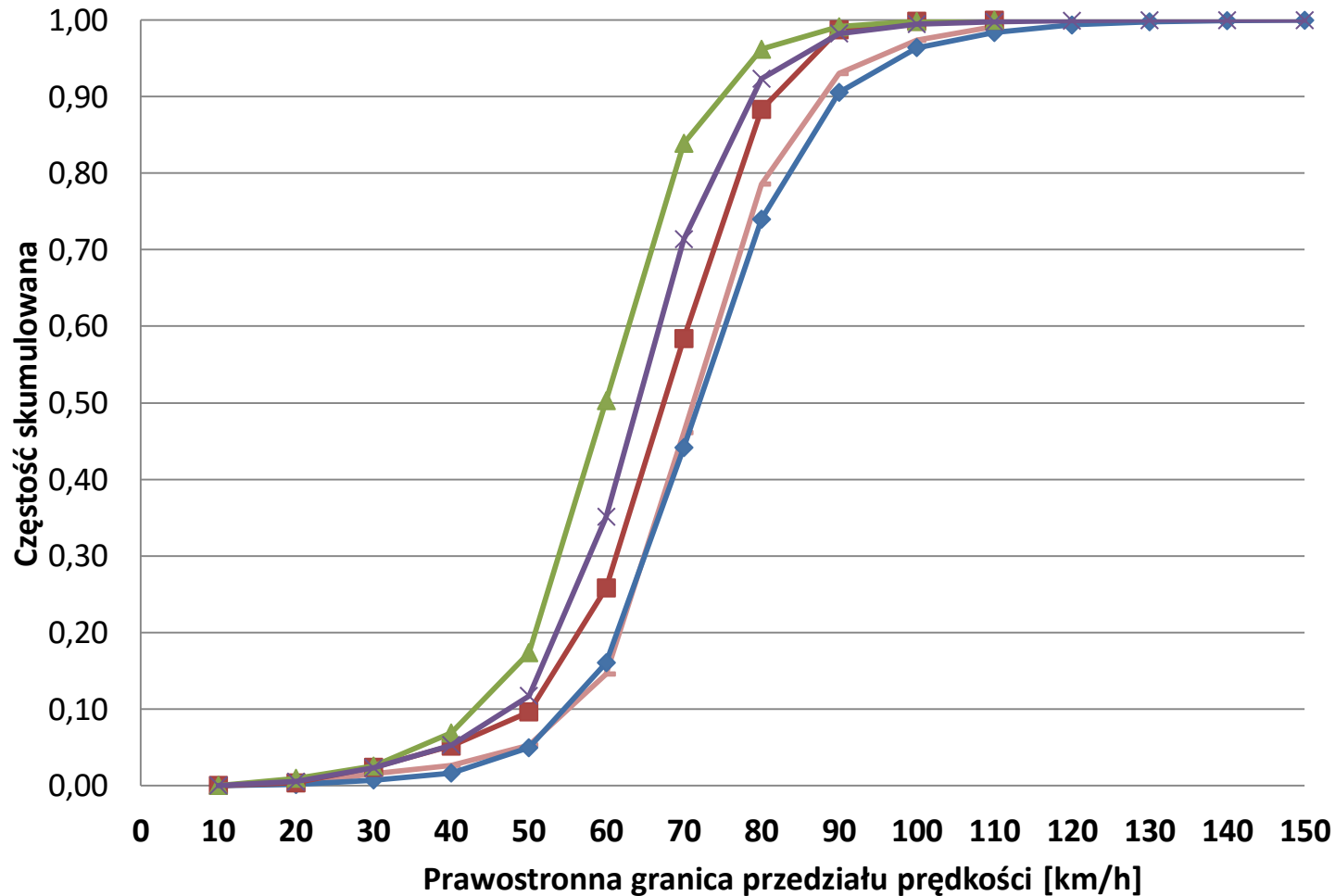
źródło KRBRD

V_{85} w ruchu swobodnym (dzień): 72,9 km/h; 65,0 km/h; 71,5 km/h; 71,1 km/h; 70,5 km/h

Prędkość jako czynnik zagrożenia - przejścia drogowe przez miejscowości (pas środkowy, gruntowe, utwardzone pobocza)

Przejścia dla pieszych na terenach zabudowy – małe miejscowości, ciągi dróg tranzytowych

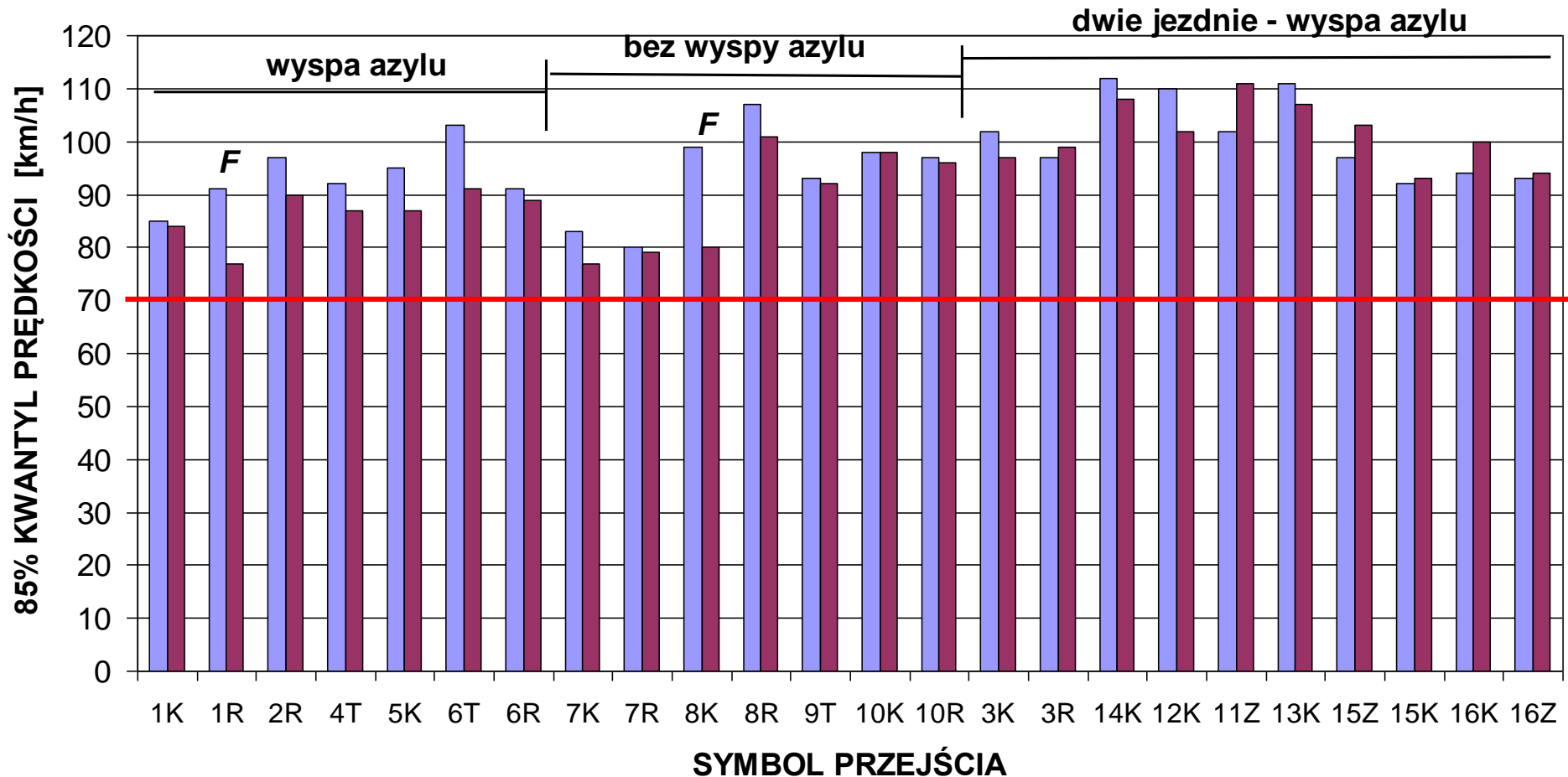

- Przejście zwykłe (gru)
- Przejście z wyspą (odgięte tory)
- Przejście z wyspą (pas środkowy)
- Przejście zwykłe (utw)
- Przejście z pulsatorem

Charakterystyki prędkości empirycznych w strefie różnych przejść dla pieszych

	Prędkość średnia - $V_{\text{śr}}$ [km/h]	Mediana V_{50}	Kwantyl V_{15}	Kwantyl V_{85}
Przejście bez wyspy azylu - p. gruntowe	71,2	71,0	60,3	83,2
Przejście bez wyspy azylu - p. utwardzone	72,5	71,9	59,0	86,0
Przejście z wyspa azylu - odgięty tor jazdy	67,0	68,6	54,9	79,6
Przejście z pulsatorem	59,4	60,0	48,7	70,4
Przejście z wyspą azylu - pas środkowy	63,5	64,2	52,3	75,3

Badania prędkości w strefie przejść dla pieszych poza terenami zabudowy

■ Przed przejściem ■ Na przejściu

$$\Delta V = 5,8 \text{ km/h}$$

$$\Delta V = 2,5 \text{ km/h}$$

$$\Delta V = +1,6 \text{ km/h}$$

OCENA WPŁYWU PRĘDKOŚCI NA BRD NA PODSTAWIE DANYCH O ZDARZENIACH DROGOWYCH - PRZYKŁADY

Zmiany wypadków i ich ofiar w efekcie obniżenia prędkości – model VTI

a) dla wypadków z ofiarami śmiertelnymi

$$W_1 = (V_1 / V_0)^4 \cdot W_0 \quad (1)$$

b) dla v

$$W_1 = (V_1 / V_0)^n \cdot W_0$$

c) dla wypadków ogółem z ofiarami śmiertelnymi, ciężko i lekko rannymi

$$W_1 = (V_1 / V_0)^2 \cdot W_0 \quad (3)$$

POZA TERENAMI ZURBANIZOWANYMI (meta analiza *Elvik, 2009*): n= 4,1; 2,6; 1,6

W MIASTACH (meta analiza *Elvik, 2009*):

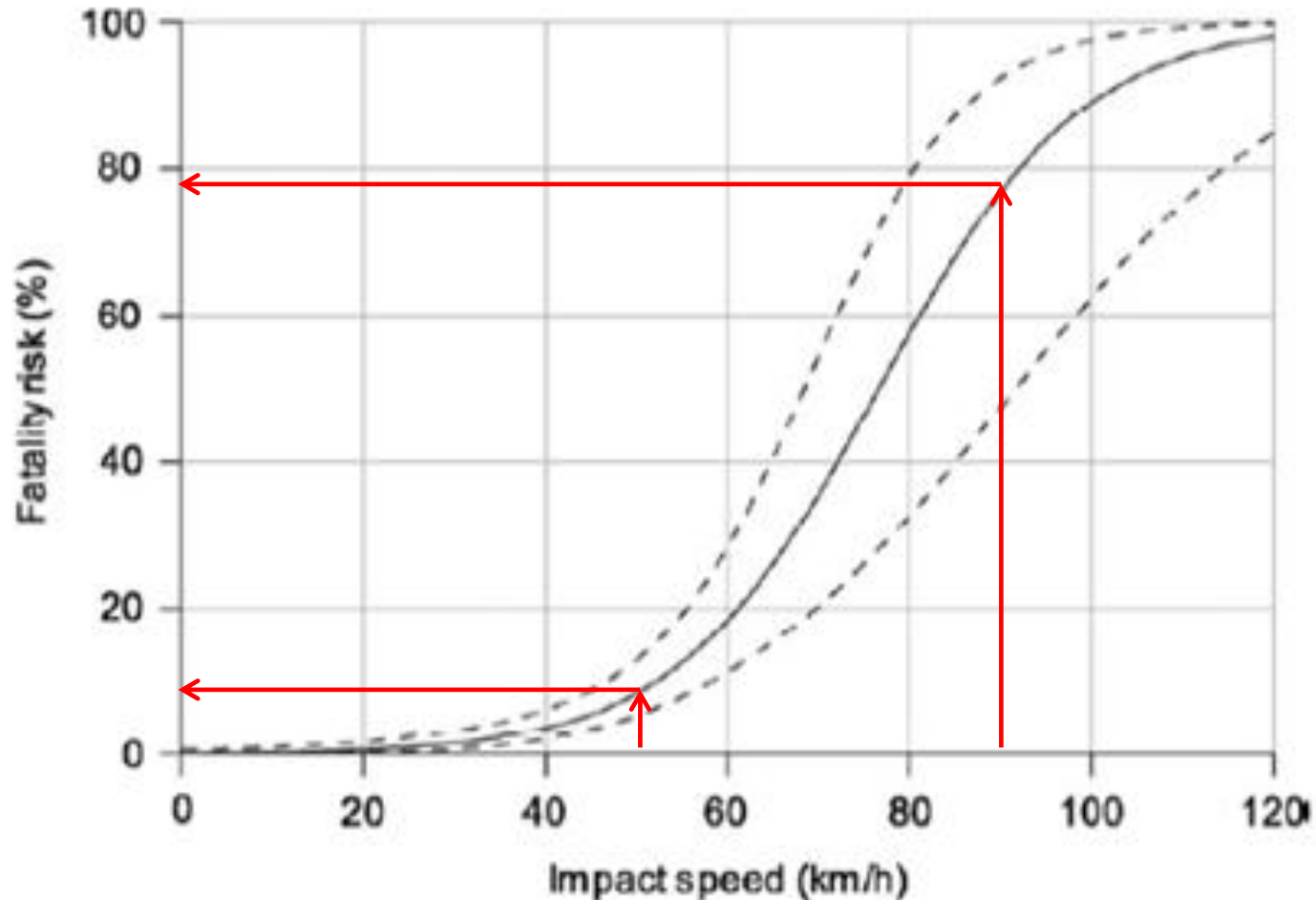
a) n = 2,6 (95% przedział ufności: 0,3 – 4,9)

b) n = 1,5 (95% przedział ufności: 0,9 – 2,1)

c) n = 1,2 (95% przedział ufności: 0,7 – 1,7)

Kierunki rozwoju „power model” – wyróżnienie typu drogi i grup wypadków

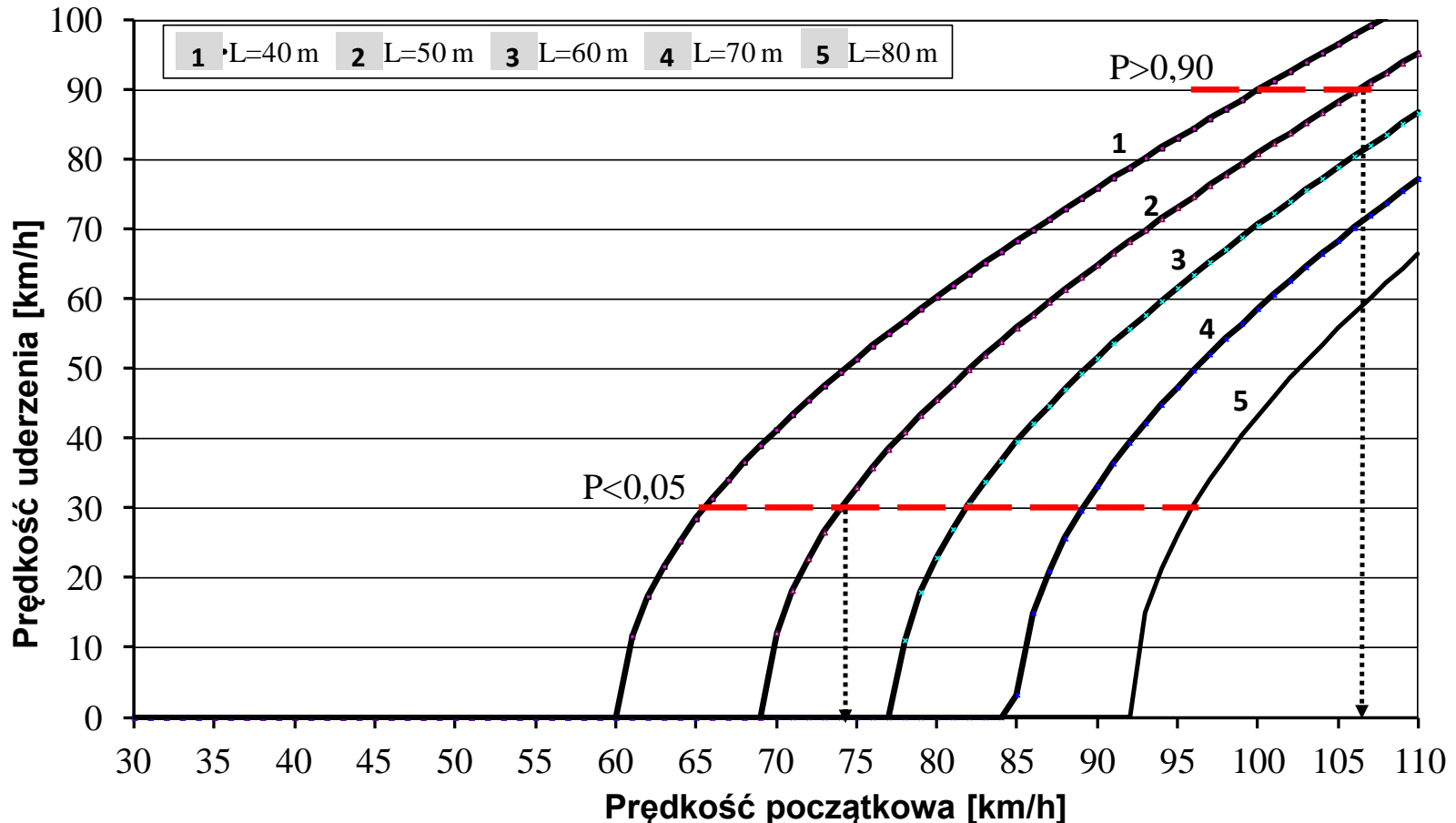
$$LW_i = R_W \cdot P_{Zi} \cdot P_{Ci}$$

Zależność między prędkością pojazdu w momencie uderzenia w pieszego i ryzykiem śmierci pieszego (Rosen and Sander, 2009)

Model oceny zagrożenia pieszych - miara pośrednia

2. Wyznaczenie wartości prędkości przy kolizji z pieszym

L – droga hamowania [m], t_r – czas reakcji [s],

V_1 – prędkość początkowa [m/s]

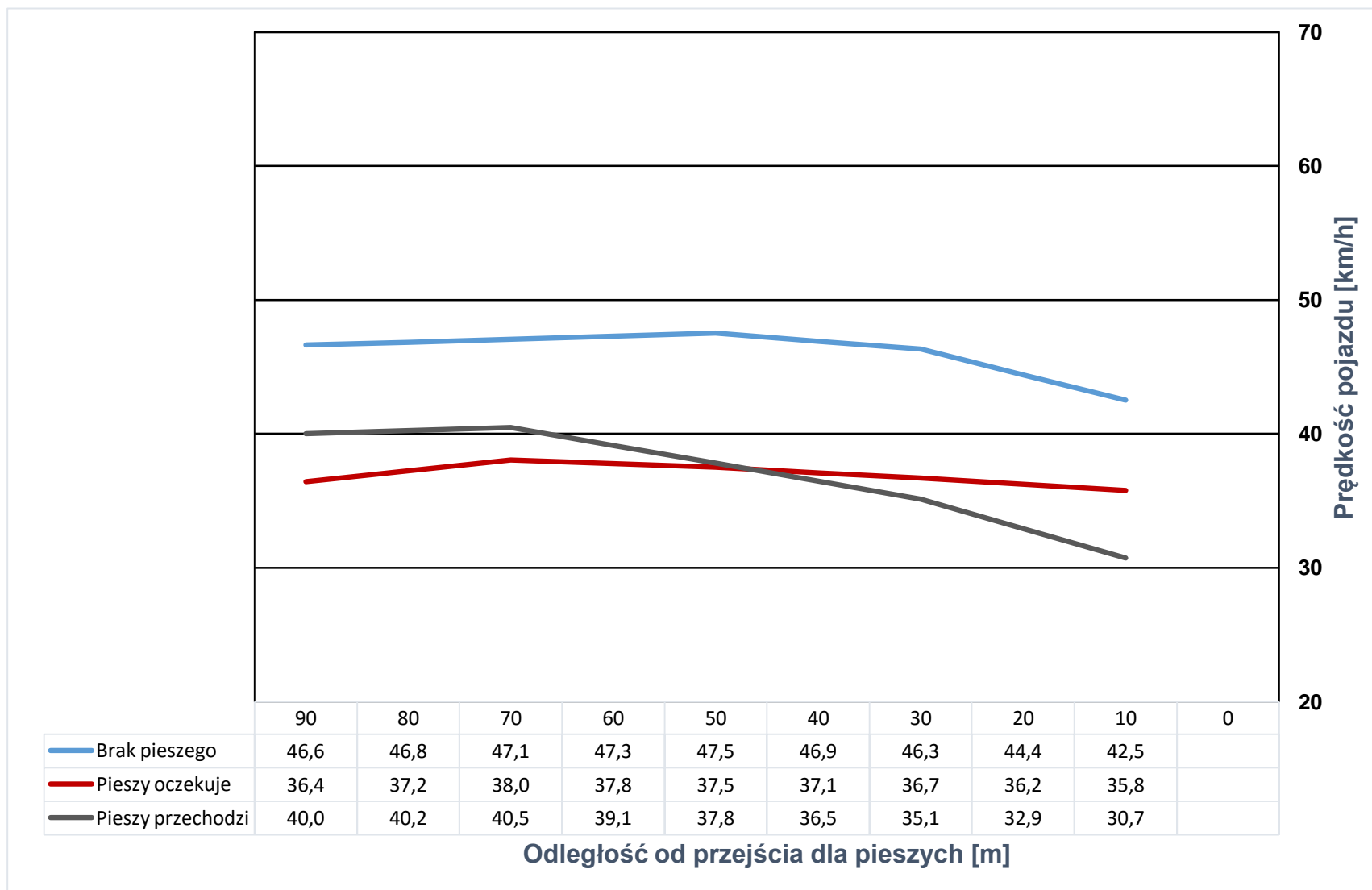
V_0 – prędkość końcowa [m/s],

b - opóźnienie [m/s²]

$$L = V_1 \cdot t_r + \frac{V_1^2 - V_0^2}{2b}$$

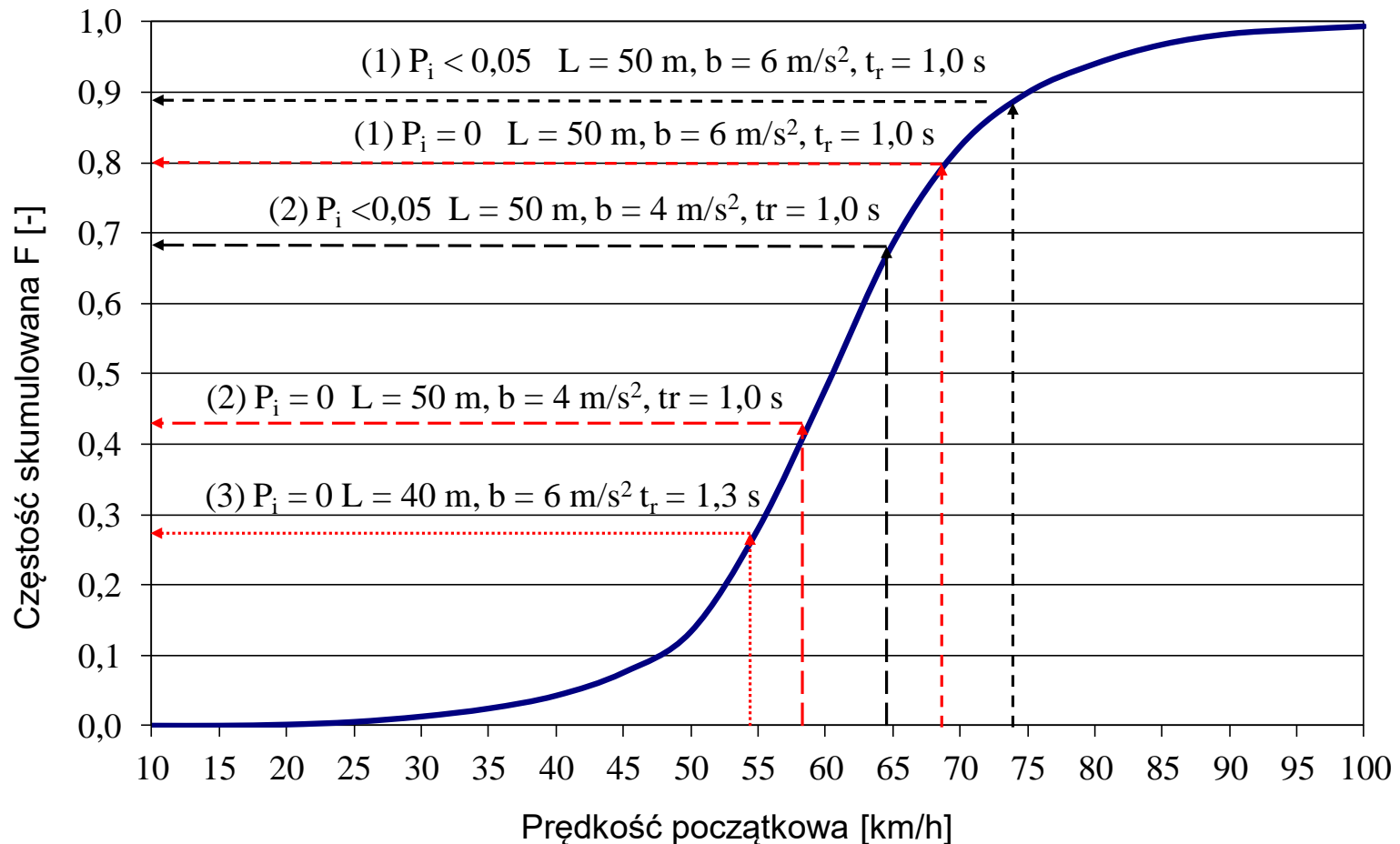

Przykład badania prędkości na dojeździe do przejścia – $V_{dop} = 50$ km/h

Model oceny zagrożenia pieszych - miara pośrednia

3. Oszacowanie udziału pojazdów poruszających się z prędkością, bezpieczną ($P=0$) i relatywnie bezpieczną ($P<0,05$)

sucha nawierzchnia (1); mokra nawierzchnia (2), $WZ=2.87$; noc (3), $WZ=3.62$

Model oceny zagrożenia pieszych - miara pośrednia

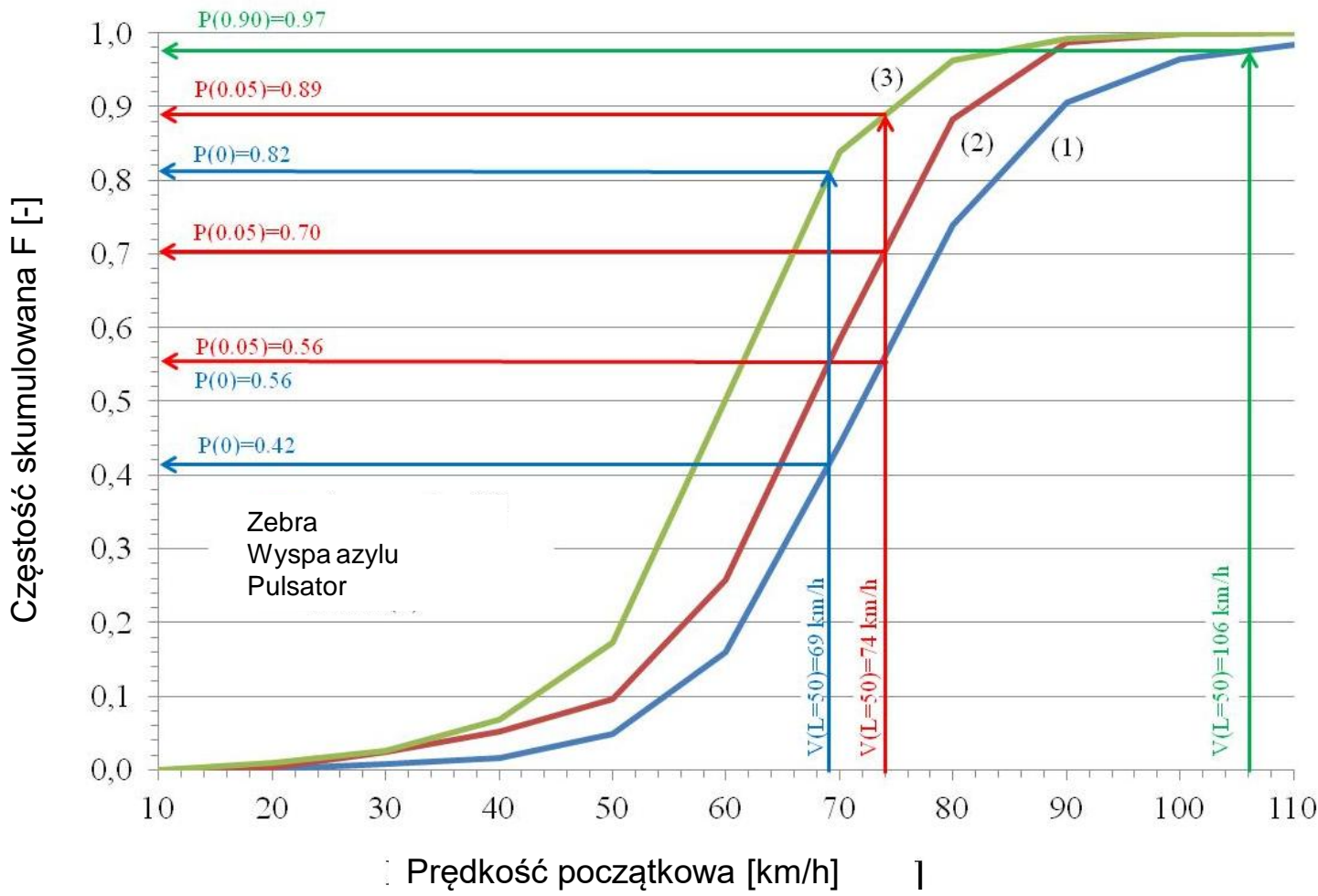
4. Oszacowanie relatywnej zmiany zagrożenia dla pieszych

$$WZ = \frac{1 - F_{PA}}{1 - F_{PB}}$$

F_{PA}, F_{PB} wartość dystrybuanty prędkości dla danego
prawdopodobieństwa P [-], odpowiednio dla sytuacji A i B

Przykład oceny zagrożenia pieszych - miara pośrednia

3. Oszacowanie działu pojazdów poruszających się z prędkością, bezpieczną ($P=0$) i relatywnie bezpieczną ($P<0,05$)

$WZ_{WA} = 0.681 (0.759),$

$WZ_p = 0.250 (0.310)$

Wpływ typu przejścia dla pieszych na wskaźniki wypadkowe

miara pośrednia

$$WZ_{WA} = 0.681 (0.759),$$

~42%

$$WZ_p = 0.250 (0.310)$$

~6%

teren zabudowany

	Typ przejścia			
	“zebra” (58%)	Wyspa azylu (21,2%)	Sygnalizacja (7,4%)	Pulsator (13,4%)
Ogółem wypadki	1.0	1.033	1.118	1.192
Wypadki z pieszymi	1.0	0.394 (0.359 ; 0.429)	0.142 (0.114 ; 0.170)	0.266 (0.232 ; 0.300)
Śmiertelne ofiary piesze	1.0	0.299 (0.265 ; 0.332)	0.052 (0.03 ; 0.07)	0.234 (0.201 ; 0.266)

TRASA OMBUDSKOWA
WYDZIAŁOWE
W WYDZIAŁOWE
W WYDZIAŁOWE

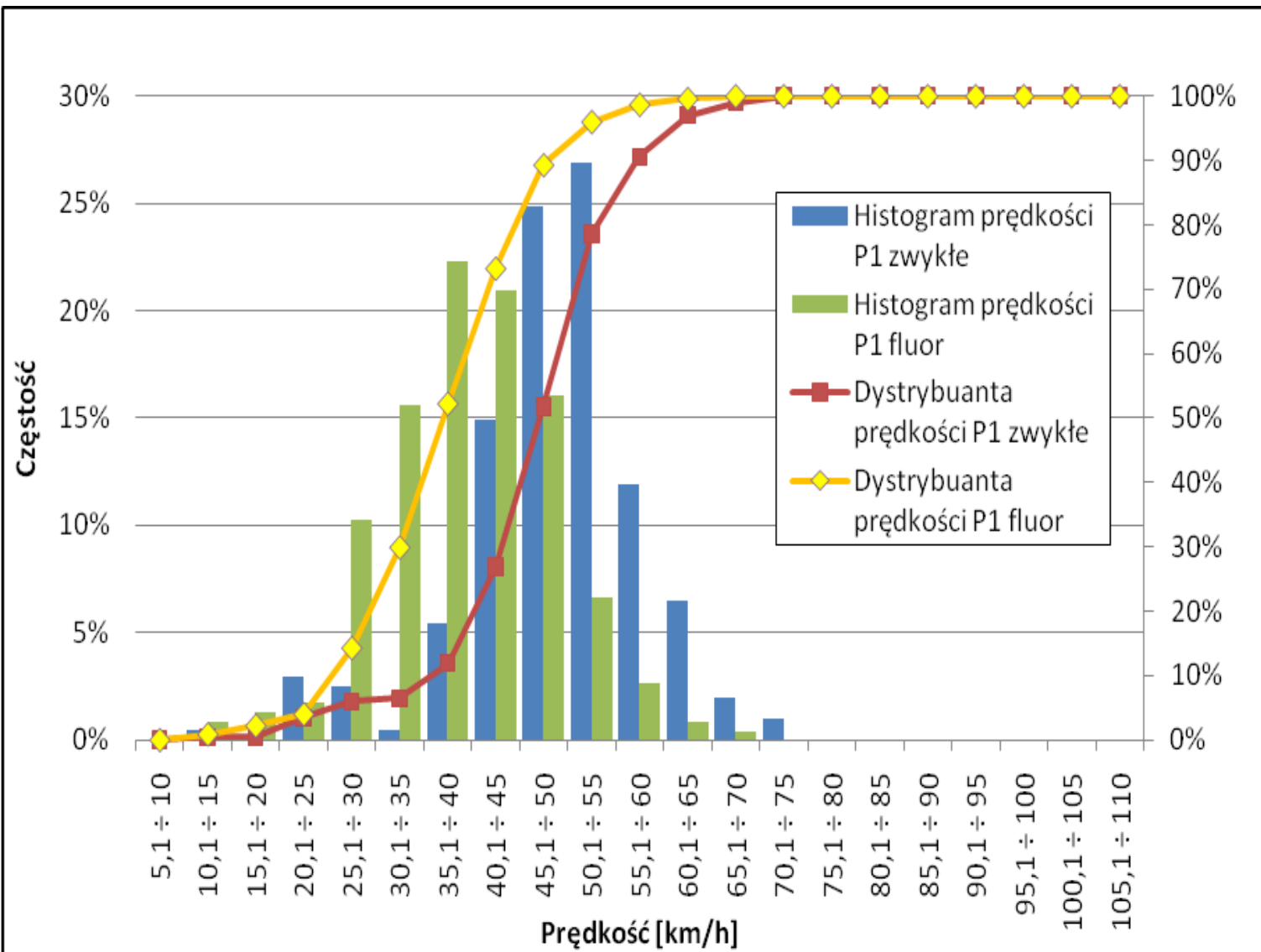

Badania wpływu rodzaju oznakowania przejść dla pieszych na prędkość pojazdów

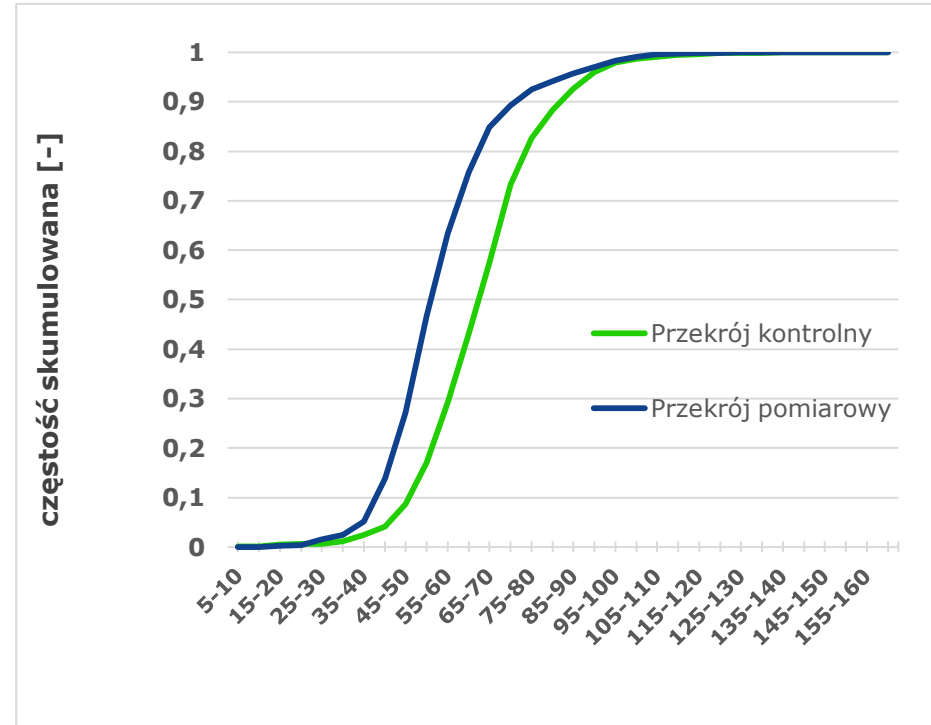
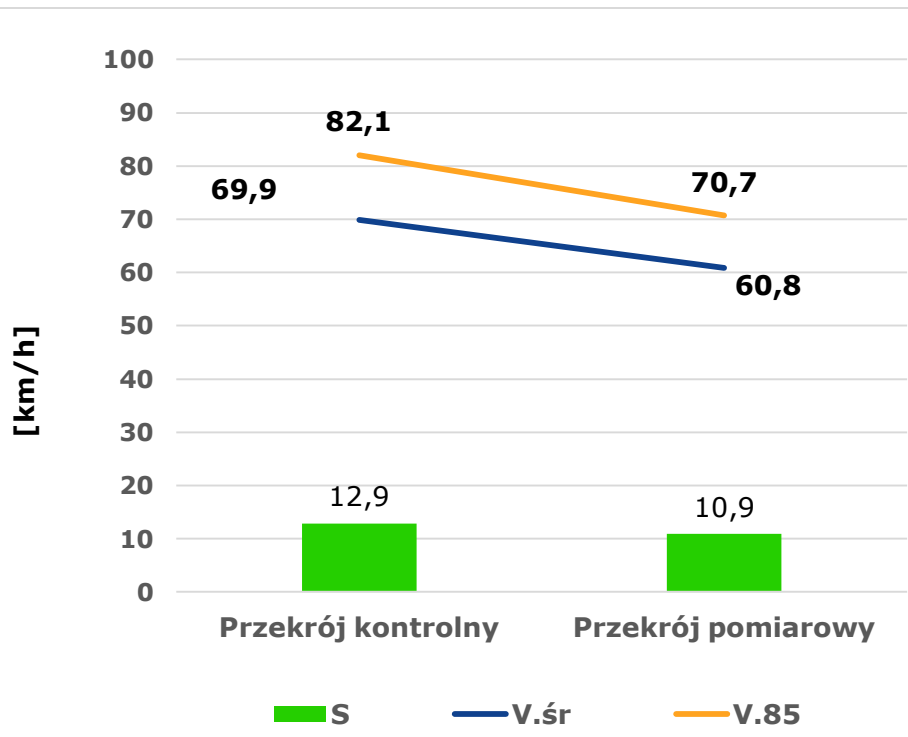

Środki zarządzania prędkością

- 1. obszarowe i lokalne ograniczenia prędkości za pomocą znaków drogowych**
- 2. optyczne zmniejszenie szerokości pasa ruchu za pomocą oznakowania poziomego**
- 3. fizyczne zawężenia przekroju poprzecznego jezdni, jedno lub dwustronne,**
- 4. wyspy środkowe i wyspy azylu dla pieszych**
- 5. wyniesione tarcze skrzyżowania**
- 6. progi zwalniające i progi wyspowe**
- 7. odgięcia toru jazdy, szykany,**
- 8. przekształcenie skrzyżowań na ronda i mini ronda**
- 9. zakrzywienie toru jazdy przy dojeździe do skrzyżowania/przejścia**
- 10. poprzeczne oznakowanie wibroakustyczne**
- 11. automatyczny nadzór prędkości**

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

Lokalny limit prędkości - znak B-33 - 50 km/h

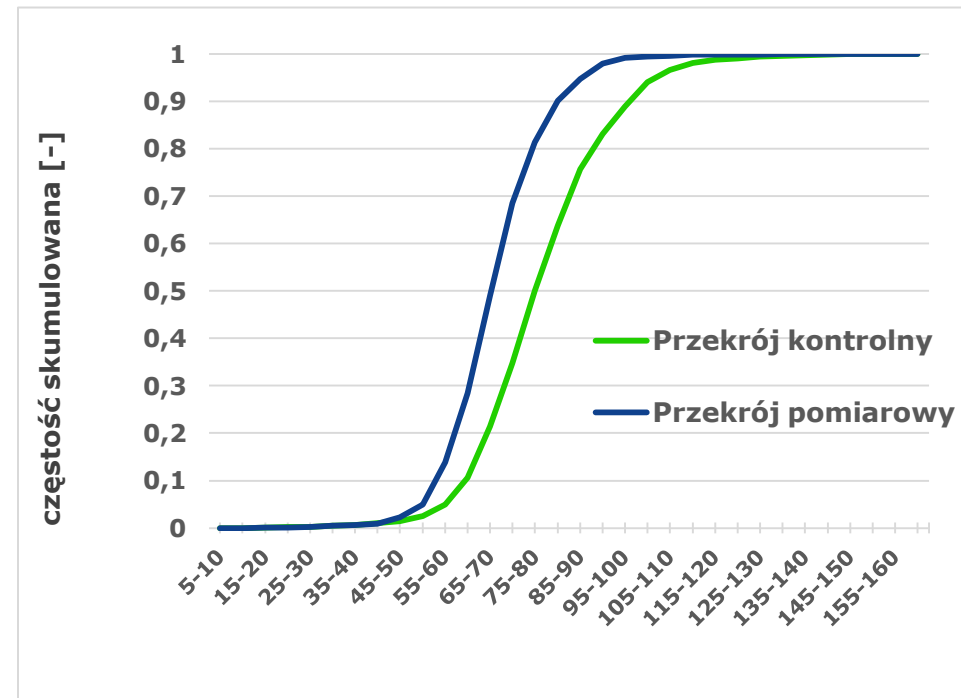
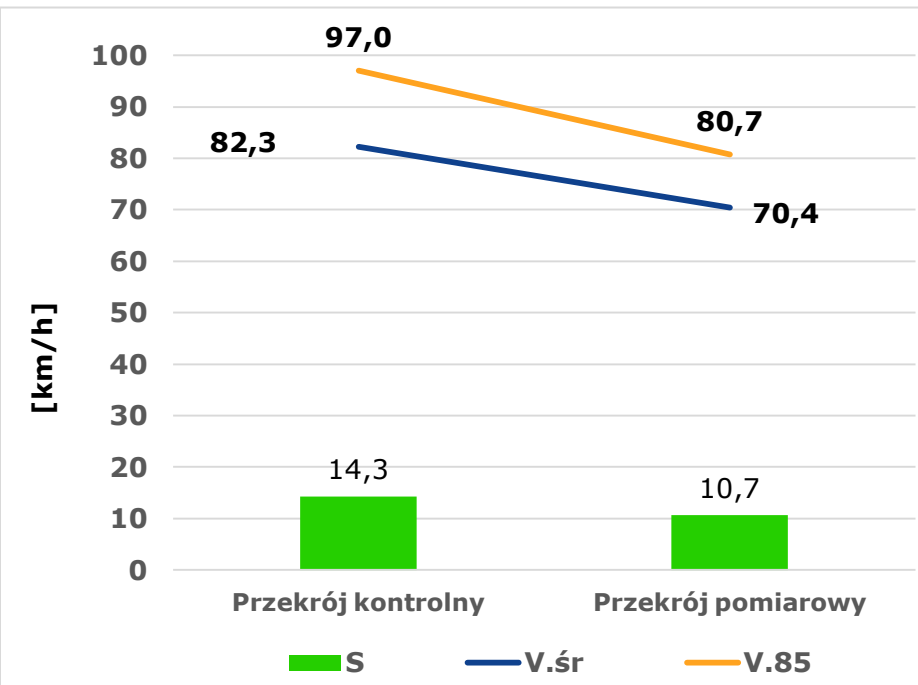
Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:

V.śr – 13% (3,1 ÷ 13,0 km/h)

V85 - 15% (4,9 ÷ 16,8 km/h)

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

Lokalny limit prędkości - znak B-33 - 60 km/h

Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:

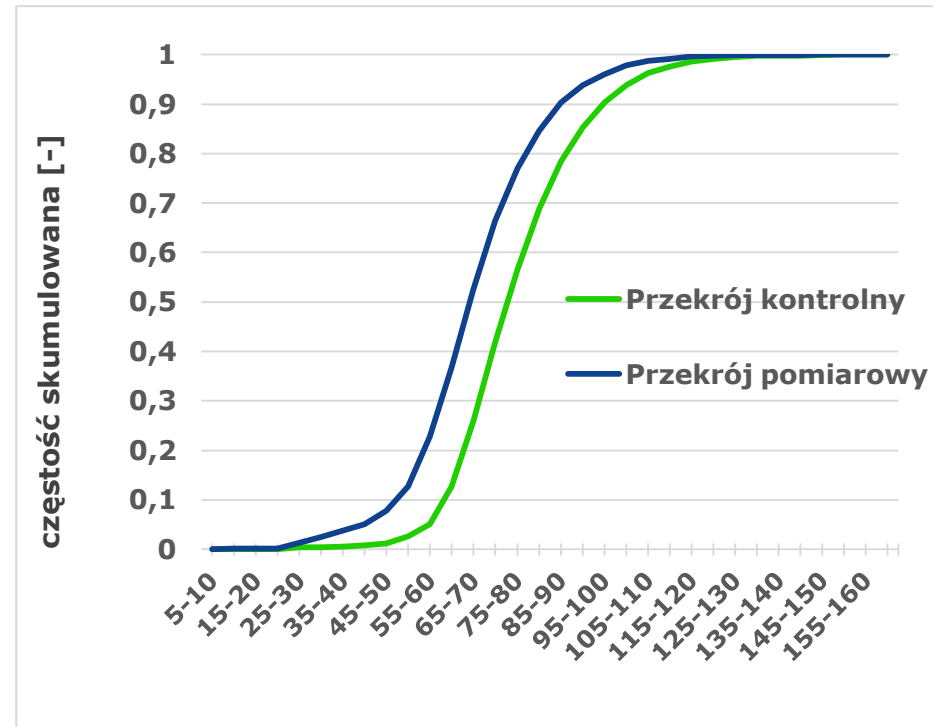
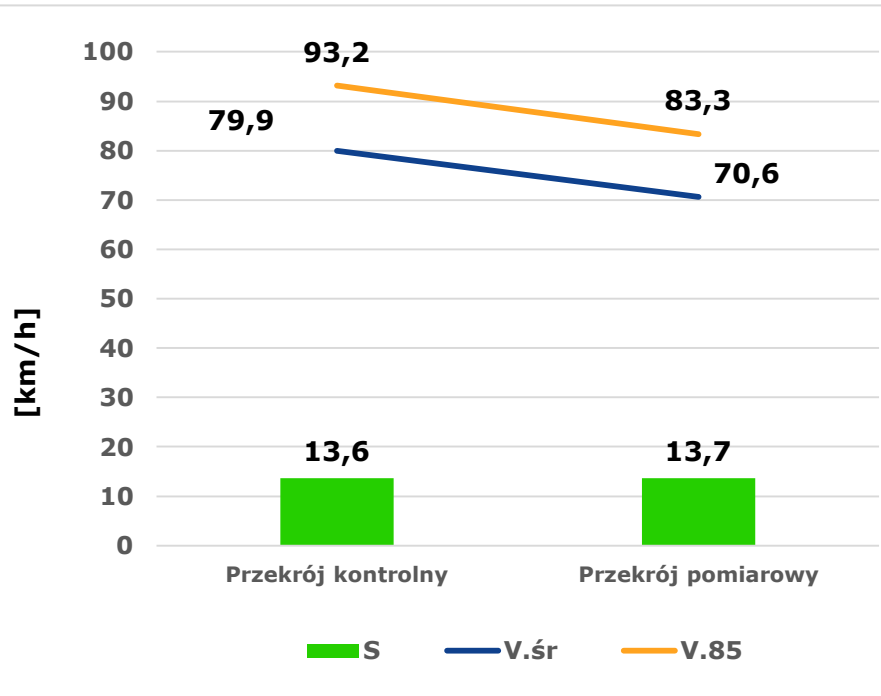
Vśr – 14% (8,1 ÷ 18,3 km/h)

V85 - 17% (10,3 ÷ 25,0 km/h)

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

Lokalny limit prędkości - znak B-33 - 70 km/h

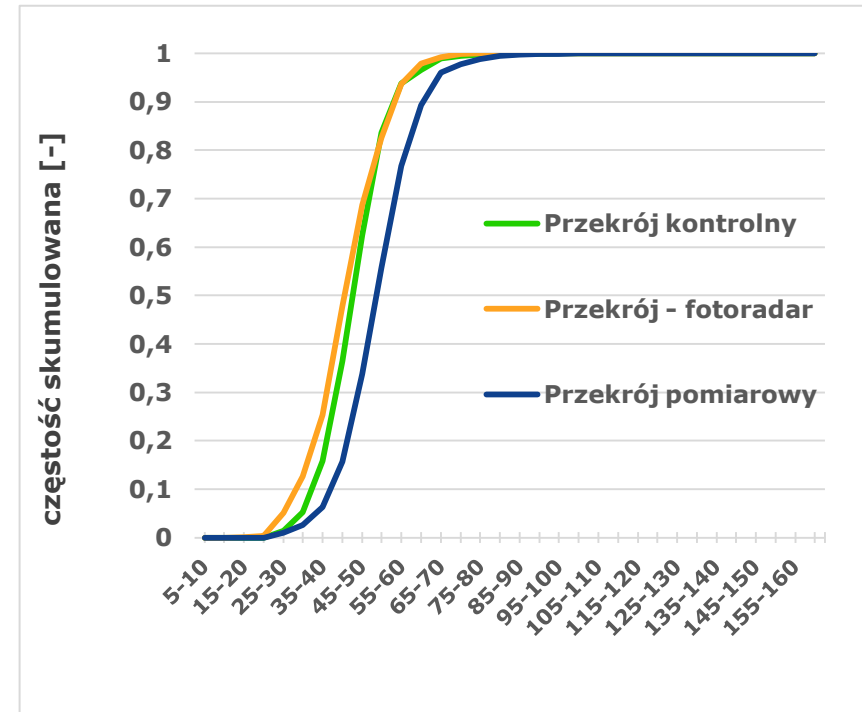
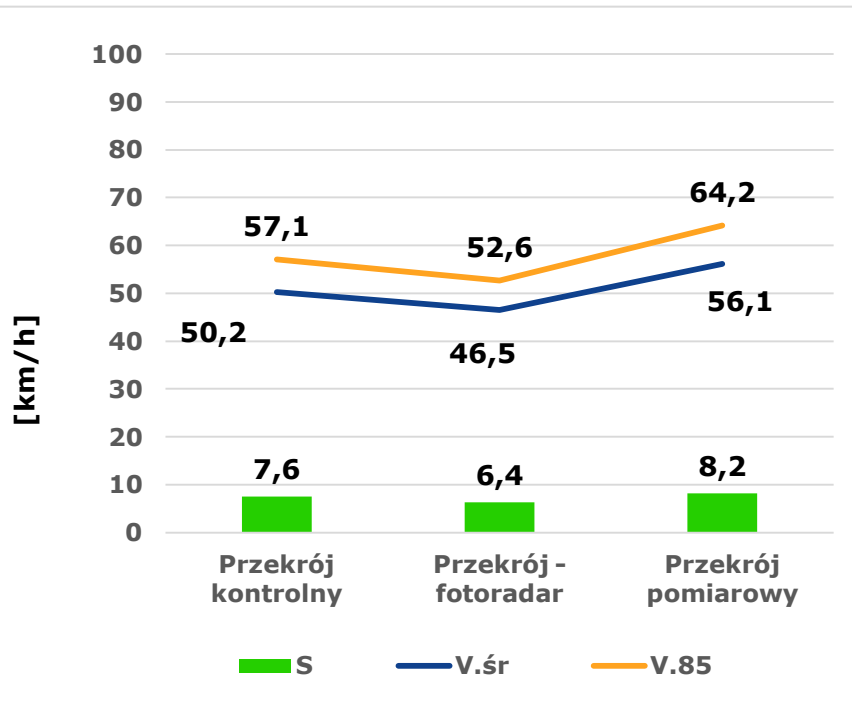
Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:

Vśr – 11% (-1,0 ÷ 24,7 km/h)

V85 - 10% (-5,0 ÷ 30,4 km/h)

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

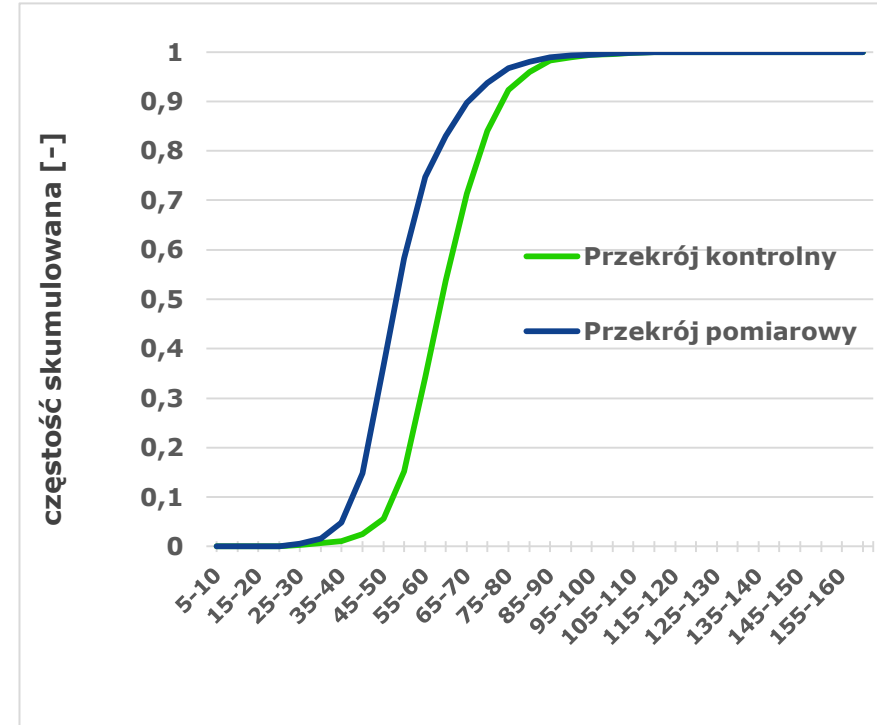
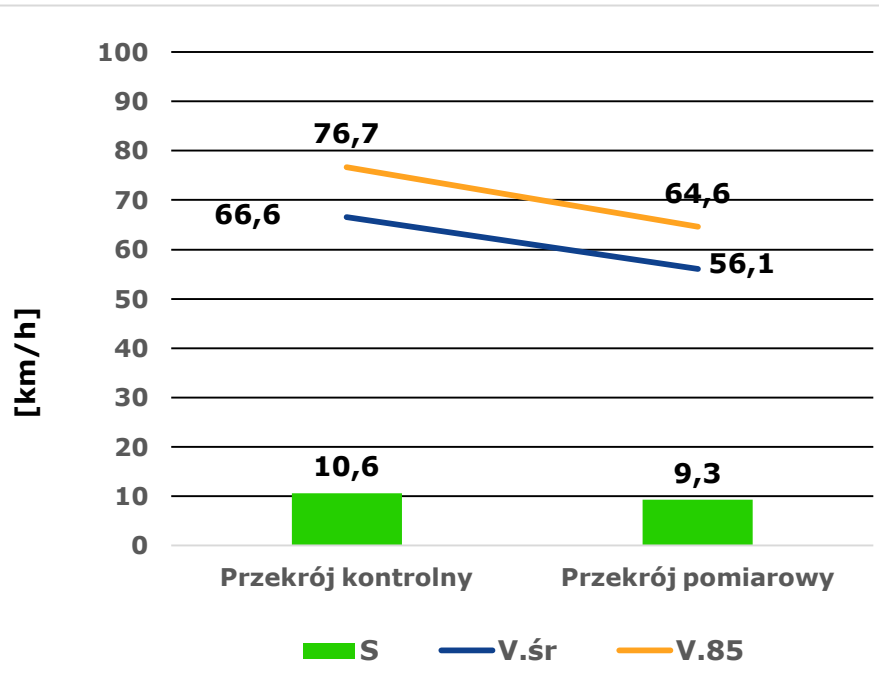
Stały nadzór prędkości (fotoradar)

Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:
V.śr – 12% w przekroju z fotoradarem
V85 - 13% w przekroju z fotoradarem

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

Okresowy nadzór prędkości (znak D-51)

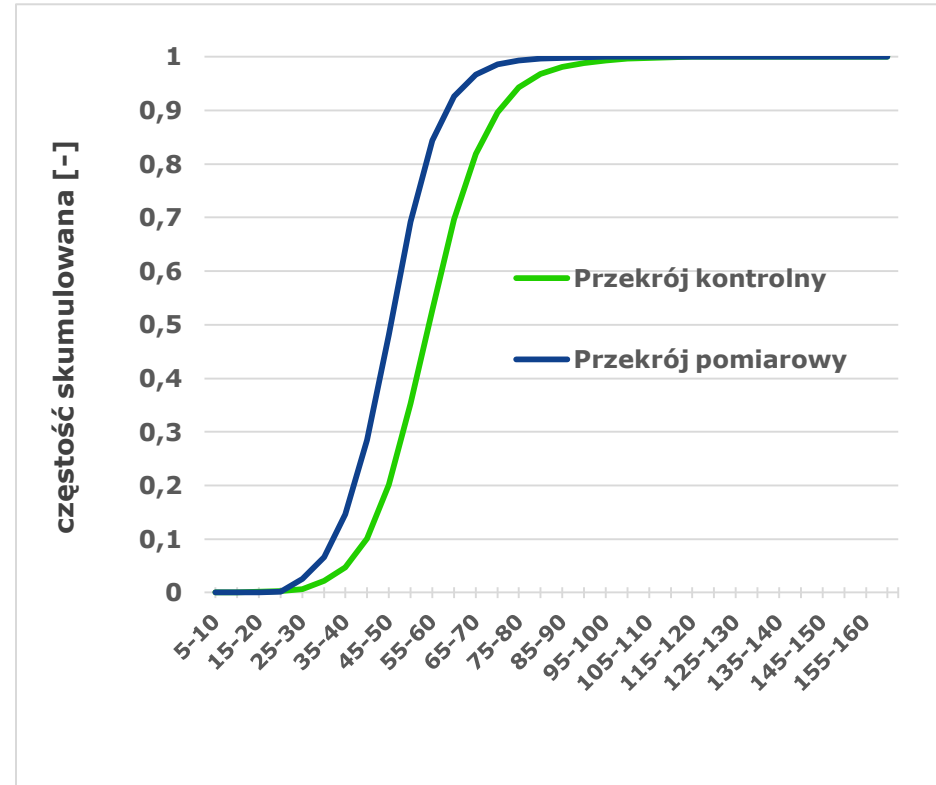
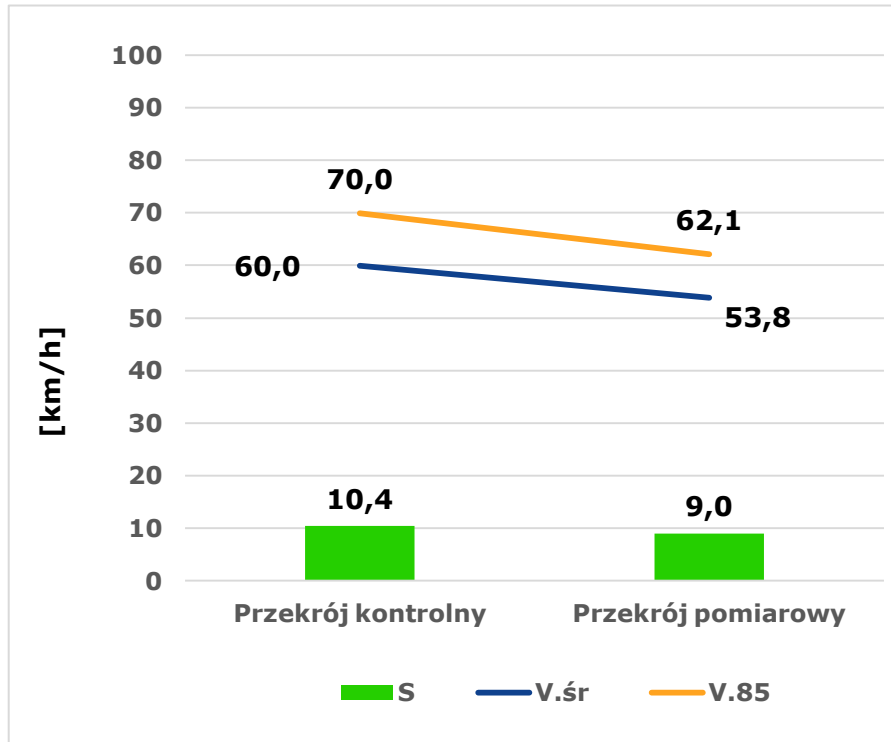

Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:
V.śr – 16% w przekroju za znakiem D-51 (-1,0 ÷ 18,5 km/h)
V85 - 16% w przekroju za znakiem D-51 (-2,0 ÷ 19,7 km/h)

WYNIKI BADAŃ PRĘDKOŚCI

Kompleksowe uspokojenie ruchu w małej miejscowości

Przeciętna redukcja prędkości w ruchu swobodnym:

Vśr – 5% (-8,9 ÷ 18,1 km/h)

V85 - 7% (-10,2 ÷ 20,9 km/h)

Współczynnik zmiany liczby wypadków CMF

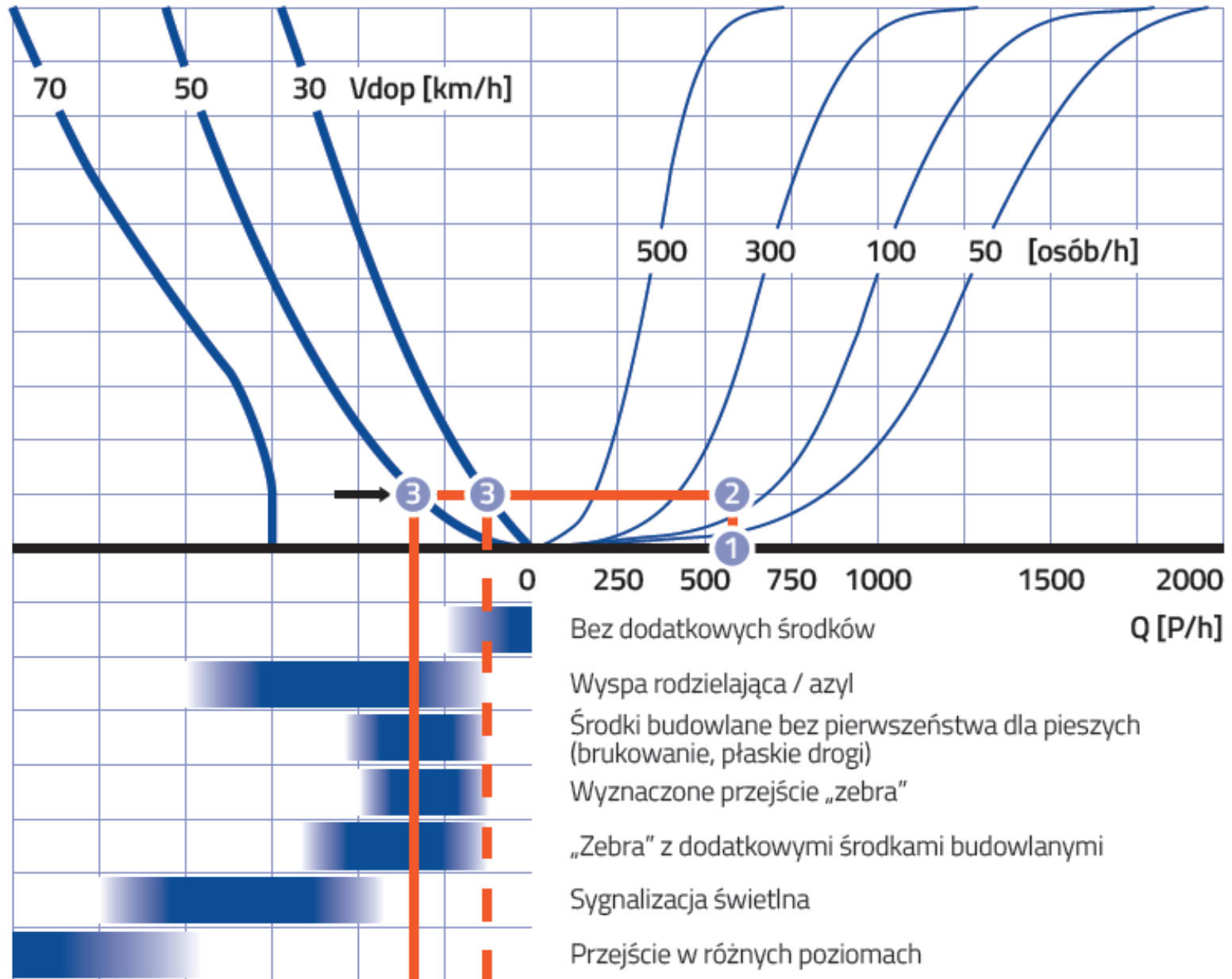
środek	teren	współczynnik zmiany liczby wypadków (CMF)	wypadki	ciężkość wypadku	autorzy
wyniesione przejścia dla pieszych	miejski, podmiejski	0,64	wszystkie	ciężko i lekko ranni	Elvik, Vaa (2004)
	miejski, podmiejski	0,54	pojazd-pieszy	ciężko i lekko ranni	Elvik, Vaa (2004)
	miejski, podmiejski	0,7	wszystkie	ciężko i lekko ranni	Elvik, Vaa (2004)
wyniesiona tarcza skrzyżowania	-	1,05	wszystkie	ciężko i lekko ranni	Elvik, Vaa (2004)
	-	1,13	wszystkie	kolizje (tylko zniszczenie mienia)	Elvik, Vaa (2004)
wyniesiony pas środkowy z oznakowanym przejściem dla pieszych	miejski, podmiejski	0,54	pojazd-pieszy	wszystkie	Zegeer i inni (2002)
wyniesiony pas środkowy z nieoznakowanym przejściem dla pieszych	miejski, podmiejski	0,61	pojazd-pieszy	wszystkie	Zegeer i inni (2002)

Wnioski

- **Ryzyko wypadków z pieszymi może być szacowane na podstawie miar pośrednich, w tym prędkości**
- **Rejestrowane prędkości w strefie przejść dla pieszych stwarzają bardzo duże, potencjalne ryzyko wypadków śmiertelnych, powiązane z typem przejścia**
- **Typ i wyposażenie przejścia dla pieszych wpływają na zachowania kierujących pojazdami i zagrożenia pieszych**
- **Ograniczenia prędkości znakami B-33 ma ograniczoną skuteczność**
- **Konieczne jest wprowadzenie dodatkowych środków wymuszających redukcję prędkości pojazdów w obrębie przejść dla pieszych**

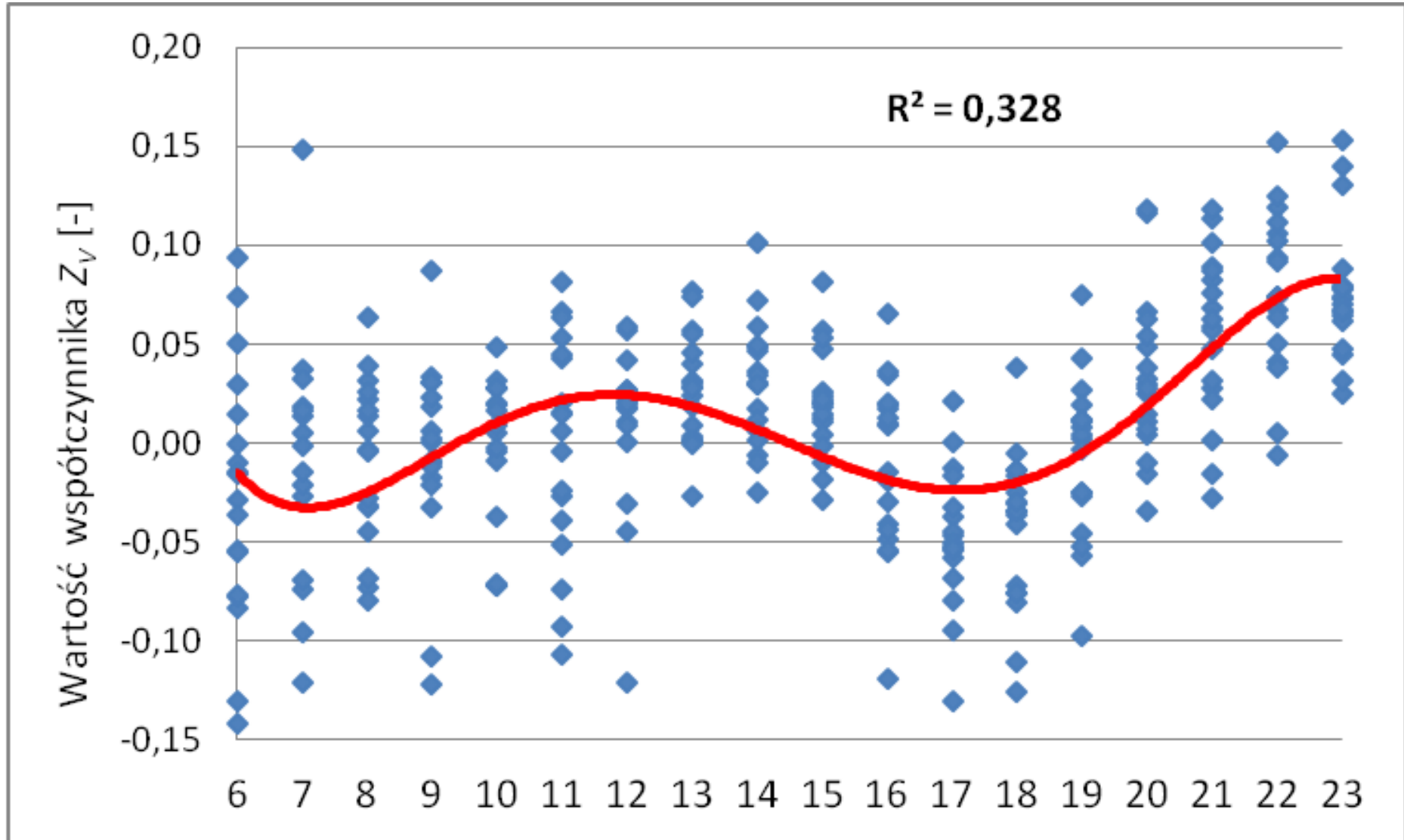

Kryteria wyboru typu przejścia

Badania wpływu warunków oświetlenia na prędkość

Dobowa zmienność współczynnika Z_v na odcinkach przejść drogowych przez miejscowości w miesiącach zimowych (grudzień – luty).